

и дишелъ источенъ, ароматиченъ, приятенъ и домашенъ, чистъ въздухъ, отъ противоположния оня сѣверни. Тамъ привиква свои съселѣни и роднини, испытва ги едно друго за турския гнетъ, за плодородието, за състоянието и положението имъ; на нуждающите се дава такава помощъ, за да може да си захване работата. Отъ тамъ се връща въ София и, като видѣлъ благоустройството на своето училище, вземалъ си благословение отъ тогавашни митрополитъ Гедео̀на, цѣлование съ приятеля си киръ Ташо, простилъ се съгражданите и върналъ се обратно за Москва.

Ф-въ, като отвори и добръ нареди училището, притекоха се отъ разни страни и отъ занаятите ревниви за науката младежи и се записаха ученици, училище то бѣ въ сравнителенъ степенъ по предаваемите научни предмети и язици.¹⁾

Знаменита бѣ следующата 1859 год., прѣзъ която училищата неуморно цѣвтеха и напредваха, нашия народъ въобще повсюду са пробуди и наши софиянци не останаха надира.

Учениците трудолюбно се приуготовляватъ за скорошно испытание, което ще стане въ идущата недѣля. Въ назначений день архиеерея съ цѣлия черковенъ клиръ, слѣдъ божественната литургия въ черквата Св. Кралъ, съ тържественна лития, цѣлия народъ, пѣвците, съ псалми и пѣсни, шествува прѣзъ двора за въ училището на водосвятие, дѣкато салона и двора бѣха препълнени отъ множество хора, а вътрѣ околотовърсъ наредени чинове за голѣмци и за граждани, а около трибуната столове за властующите, иностранитѣ, за чиновницитѣ, назначени споредъ чинъ и название. Слѣдъ священный обрядъ (на водосвятието) главния учителъ се качва на трибуната (една висока училищна софа), обръща се къмъ народа съ своята привѣтственна рѣчь, слѣдъ нея друга поучителна—„Любете другъ друга, якоже и Христосъ въз-

¹⁾ На с. 9—10 въ своитѣ „Белѣшки“ К. Михайловъ изрежда първитѣ Филаретови ученици и говори следното за уредбата на училището: „Най послѣ на 1857 год. дойде самъ [Ив. Н. Денкоглу] да види училището и отечеството си, като доведе за главенъ учителъ възпитаника си Савва Филаретова, който покани всички младежи, желающи наука, да са запишатъ за ученици, като притекоха момчета, синове на търговци, занаятчи, богатски, сиромашки и отъ провинцитѣ. Ученицитѣ распределени по тогавашна метода: въ I-вий (горенъ) класъ — Д. х. Мановъ, М. Костандиво (Буботинъ), Т. Пешовъ, Т. Икономовъ отъ Жеравна, Т. х. Пѣевъ отъ Етрополъ, Лука Нейчовъ отъ Панагюрище, Хр. Стояновъ, Георг. Андоновъ и др. . . Паралелъ: Цв. Недѣлковъ отъ Паланка, Костандинъ Михайловъ, Д. Мановъ, Тодор[и]нъ Минковъ, М. Панчов, М. Михаловъ, Гошо К. Иотовъ и др. . . II-рий (по доленъ) класъ — Д. х. Коцевъ, Кр. х. Нешовъ, В. Матеевъ отъ Жеравна, Хр. Митовъ, Христофоръ Зах. Крушевъ, Йорданъ Андоновъ, Коце Григоровъ отъ Пирогъ, Дим. Н. Чуковъ отъ Джбница и др. . . III-тий класъ — Тоне Ивановъ отъ с. Желява, Г. Анастасовъ отъ Велесъ, Димо Яневъ отъ Крушово, Хр. Бинбаловъ, Д. Димовъ отъ с. Скребетно (Македония) и др. . . Денколу, като видѣлъ, че отъ нѣговитѣ огромни пожертвования ще се произведе добри плодове, т. е. ще произлѣзатъ добръ възпитани и просвѣтени граждани, възхитенъ отъ радостъ, завърналъ се обратно въ Москва, а учителя, като са распоредилъ и уредилъ училището по гимназияленъ редъ, освѣнъ преподаваемитѣ науки и язици, особено вдъхвалъ на ученицитѣ образцова набожностъ, смирение, поведение и благонравие, а съ талантливите си златоустови уста ги напойва съ духъ народенъ и бодростъ черпени изъ българската стара история, за бившето славно царство, книжнина, геройство и черковна независимостъ, което хвана дълбоки коренъ въ сърдцата на учащата се младежъ..